

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen

BIJZONDERE INDICATIES VOOR GENEESMIDDELEN PEPSINUM

In overleg met den Directeur van het Rijksbureau voor Genees- en Verbandmiddelen bericht ik hierbij den artsen, dat door de mogelijkheid van productie in ons land in de behoefte aan pepsine volledig kan worden tegemoet gekomen.

De bijzondere indicaties voor dit geneesmiddel kunnen dus vervallen.

Bilthoven, 14 Augustus 1944

C. BANNING,
*geneeskundig hoofdinspecteur van de
Volksgezondheid*

SURROGATEN

In dit *Tijdschrift*, nr. 23/24 1944, beschrijft KRAMER een patiënt met de ziekte van WERLHOF, waarbij hij zegt, dat misschien het kwaad schuilt in een der vele surrogaten, waarmee wij in den tegenwoordigen tijd ruim bedeed zijn. Waarop is deze uitspraak gefundeerd? Met evenveel recht zou, in deze uitspraak het woord „surrogaten” vervangen kunnen worden door „conserveermiddelen”, die thans bij den huishoudelijken inmaak menigmaal en in vaak hooge doseeringen worden gebruikt. Het is echter een algemeen verbreide meening als zouden er schadelijke surrogaten in den handel zijn. Dit is voor mij aanleiding mede te deelen hoe de overheid ons hiertegen beschermt. In de eerste plaats door middel van Warenwet-besluiten (waarbij voorgeschreven wordt welke stoffen voor surrogaten zijn toegelaten en welke er niet in mogen voorkomen), Aroma-, Jus- en Soepbesluit 1943, Koffie- en Theebesluit 1941. Het koffiesurrogaat is een eenheidssurrogaat, waarvan de samenstelling geregeld door den Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart wordt vastgesteld; het bestaat in hoofdzaak uit gebrande gerst, boonen, erwten en cichorei met wisselende bijmenging van eikels, tulpenbollen, suikerbieten, witlofwortel en dergelijke in kleine hoeveelheden. Theesurrogaten mogen vrij in den handel komen als zij zijn bereid uit deugdelijke gebruikelijke eet- of drinkwaren en/of uit lindebloesem, rozebottels, bladeren van kersen, noten, rozen, bramen, frambozen, aardbeien, roode en zwarte bessen, zwarte en roode boschbessen, kersestelen, bollen van tulpen en crocussen. Ze mogen uit andere grondstoffen zijn bereid, indien de Secretaris-Generaal daartoe machtiging heeft verleend. Bij de aanvraag wordt er nauwkeurig op gelet, dat geen voor de gezondheid schadelijke stoffen zullen worden gebruikt, in het bijzonder geldt dit voor de kunstmatige kleurstoffen, die in verscheiden surrogaten voorkomen.

In de tweede plaats door het Vervangingsmiddelenbesluit van 26 Mei 1943, waarbij slechts dan grondstoffen worden toegewezen aan bereiders van surrogaten, wanneer zij aan de in het Besluit vastgelegde voorwaarden voldoen. Een toestemming tot het bereiden van een surrogaat, een zoogenaamde bereidingsvergunning, is afhankelijk van de grondstoffen, waaruit het product bestaat. Geen vergunning of toewijzing wordt gegeven, als het product niet zal voldoen aan de eischen van de Warenwet, waaronder vooral de eisch, dat de waar niet schadelijk voor de gezondheid zij, de belangrijkste is. Onder dit besluit vallen practisch alle surrogaten. De toe te wijzen grondstoffen zijn aardappelmeel, weipoeder, melksuiker en taptmelkpoeder, waaruit de meeste surrogaten hoofdzakelijk bestaan. Nauwkeurig wordt gelet op de kleur- en smaakstoffen. Ook bakpoeders, broodverbeteraars en synthetische verzoetingsmiddelen vallen hieronder.

Een Adviescommissie, waarin zitting hebben de voorzitter van het College van directeurs van de Keuringsdiensten voor Waren, het Rijksbureau voor Onderzoek naar Handelswaren, de Pharmaceutische Hoofdinspectie en het Hoofd van de Afdeling Voedingsvraagstukken van het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd, adviseert hierin, in samenwerking met het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid, het Centraal Instituut voor Voedingsonderzoek, het Nederlandsch Instituut voor Volks-

voeding, aan den Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening of er al of niet grondstoffen toegekend zullen worden.

Uit boven medegedeelde getroffen maatregelen mag het besluit worden getrokken, dat al het mogelijke gedaan wordt om te waken tegen het gebruik van schadelijke stoffen in surrogaten.

C. DEN HARTOG,

's-Gravenhage, 7 Augustus 1944 *directeur v. h. Voorlichtingsbureau v. d. Voedingsraad*

BOLK—DE SNOO—HAECKEL

(Men vergelijkte N. T. v. G. 88. III. 29/30, blz. 665)

Professor DE SNOO houde mij ten goede, dat ik den grooten Amsterdamschen onderzoeker voorop stel — het zij zoo alleen reeds om piëteitsredenen —. De foetalisatie- en retardatietheorie van BOLK wordt door DE SNOO beschouwd in het licht van zijn zeer bijzondere en merkwaardige zienswijze over de menschwording.

BOLK heeft allereerst, aannemende dat de mensch via de apen zou zijn ontstaan, zijn foetalisatieprincipe gesteld tegenover de grondwet van HAECKEL. Hij kwam in de relatie aap-mensch tot een tegenovergestelde uitkomst als de wet van HAECKEL aangeeft en zoo vanzelf tot zijn foetalisatieprincipe. We kunnen gevoegelijk aannemen, dat BOLK's scherpe geest zich zeer goed bewust zal zijn geweest van die andere consequenties, indien de mensch *niet* via de apen zou zijn ontstaan, consequenties dus die DE SNOO naar voren brengt en aan HAECKEL wederom recht doet wedervaren. BOLK zegt dan nadrukkelijk: „Das Problem der Verwandtschaft des Menschen zu den übrigen Primaten ist ein Anderes als jenes der menschlichen Form”, en hield zich dan ook bescheidenlijk voornamelijk met dezen *vorm* bezig.

De foetalisatie, die BOLK meende te constateeren, was voor hem een springplank naar zijn geniale retardatietheorie en het wonderlijke is, dat al mocht de foetalisatie onaanvaardbaar blijken (DE SNOO), de retardatie bij den mensch, en deze vergeleken met *welken diervorm* ook, een feitelijk gebeuren is (om het allerbelangrijkste te noemen: kin-spraak, groei, geslachtsrijpheid, geestelijke ontwikkeling).

DE SNOO's menschwordingsvisie gaat mank aan hetzelfde euvel als alle met den tijd als zelfstandige factor werkende evolutietheorieën: zij is geheel gebaseerd op oorzaak en gevolg, op het vóór en nà, zij veronderstelt noodgedwongen ontelbare overgangsvormen (die nooit gevonden, noch gezien zijn). De soort, ons uitgangspunt, ontstaat niet uit wijziging van een bepaalden vorm; zoover zijn wij nu met ons wetenschappelijk inzicht toch wel gekomen. De soort is een *totaliteit*, die geen vóór en nà kent, en ten slotte is primair het soortbegrip. KALMA (de Involutietheorie) zegt zeer juist: een dier, met vrij gemaakte handen, doch zonder denkvermogen, zou een onding zijn, en een aap met een hersengewicht van een mensch evenzoo, hij zou geen handen hebben om zijn denken uit te voeren. Er is een causaal *verband*, maar geen vóór en nà.

Wij eindigen bij BOLK, die tenslotte tot de volgende erkenning moest komen: „ik voor mij zie in de evolutie liever iets principieels. In zijn uiterste consequenties toegepast moet dit standpunt voeren tot de meening, dat in het laagste, laat ik het maar aanduiden als het oer-organisme, reeds de noodzakelijkheid besloten lag der menschwording”.

Ridderkerk, Augustus 1944

P. G. OP DE COUL

DYSPHAGIA LUSORIA

Naar aanleiding van het in het laatste nummer van dit *Tijdschrift* medegedeelde geval van dysphagia lusoria (dr. BRANDSMA, blz. 708) wil ik de aandacht vestigen op een studie van BOLK (*Geneesk. Bladen*, 8ste reeks nr. X, 1901: Over oorzaken en beteekenis der rechtshandigheid), waarin hij bij een linkshandige deze afwijking, echter op andere anatomische gronden, beschrijft. Ook daar was een torsie van den arcus aortae aan te nemen, maar secundair aan een abnormale vertakking van dien arcus. In het geval van BRANDSMA wordt niet over linkshandigheid, noch over asymmetrie gerept. Wel is er een verschil in bloeddruk links en rechts, met een hooger druk links. Het lijkt mij niet onmogelijk, dat hier dezelfde anatomische abnormaliteit in de vertakking van den aorta-boog bestaat.